

fiskeri- og havbruksnæringsens landsforening

FHL

Essendropsgt. 6, Postboks 5471 Majorstuen, 0305 Oslo
Telefon 23 08 87 30 - Telefaks 23 08 87 31
www.fhl.no - firmapost@fhl.no

Landbruksdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Land:	Departementet
Saksnr.: 20031 670	Doknr.: 60
Mottatt: 30 APR 2003 MH/MH+	
Saksbeh.: RIG	Ark.: 108
Kopi:	Avskr.:

Vår ref.:
7234/03 Ark nr 812.4

Deres ref.:
03/AMH-RIG

Dato:
25. april 03

Høringsvar angående forenklet modell for finansiering av matforvaltningen

Fiskeri- og havbruksnæringsens landsforening (FHL) viser til høringsbrev av 25.03.03 og vil i det følgende presentere kommentarer og synspunkter knyttet til modell for finansiering av matloven. FHL organiserer aktører langs hele kjeden fra fjord til bord og som produserer både innsatsvarer og næringsmidler fra primærproduksjon til detaljhandel til forbruker.

FHL er tilfreds med at avgifts- og gebyr politikken er gitt særskilt fokus gjennom egen høring av forslaget til avgifts- og gebyrbestemmelser i den nye matloven.

Generelle merknader

FHL er imidlertid meget overrasket og skuffet over at de tre matdepartementene i avsnittet om "Mål med den reviderte finansieringsmodellen" overhodet ikke har formulert noe som åpner for en diskusjon om hva som er grenselinjen mellom statens og næringsaktørens økonomiske ansvar hva gjelder det forvaltningsorganet som skal forvalte statens matpolitikk fra "fjord og jord til bord". Utfra målsetningene uttrykt i høringsnotatets avsnitt 3 om en finansiering "som innebærer forenklinger", "som gir lave administrative kostnader", "som gir muligheter for å se hele matproduksjonskjeden i sammenheng" og "som ikke legger utilsiktede bindinger på matforvaltningens valg og prioriteringer", har de tre departementene konkludert med "at anslagsvis 90 % av matforvaltningens virksomhet vil kunne finansieres av gebyrer/avgifter" lagt på "brukerne". På høringsmøtet avholdt 23. april, ble det opplyst at "brukerne" er å oppfatte som tilsynsobjektene i forhold til matlovens bestemmelser. FHL er helt enig i at målsetningene sitert ovenfor, er riktige tekniske målsetninger, men de har ingenting med konklusjonen om "at anslagsvis 90 % av matforvaltningens virksomhet vil kunne finansieres av gebyrer/avgifter".

FHL hadde i det minste forventet at departementene i lys av den nye matlovens foreslåtte formålsparagraf som lyder som følger

"Formålet med loven er å sikre helsemessig trygge næringsmidler og fremme helse, kvalitet, forbruker- og markedshensyn langs hele produksjonskjeden av innsatsvarer og næringsmidler.

Loven skal videre fremme god plante- og dyrehelse og miljøvennlig primærproduksjon",

hadde presentert noen prinsipielle betraktninger om finansiering av forvaltningen både i relasjon til de ulike politikkområdene loven vil gjelde for og i lys av Regjeringens St. meld. nr. 17 (2002 2003) om statlige tilsyn. I denne sammenheng er det er all grunn til å understreke at "å sikre helsemessig trygge næringsmidler og fremme helse" er en del av helsepolitikken og å fremme forbrukerhensynet på matområdet ut over det å sikre trygg mat, er en del av

fhl fiskemel   fhl fiskefôr   fhl havbruk   fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

forbrukerpolitikken. FHL antar at Mattilsynets forvaltning av disse politikkområdene innenfor matpolitikken går langt utover det å drive tilsyn med pliktsubjektene under matlovens bestemmelser. Tilsvarende betraktninger gjør seg også gjeldende både når det gjelder de miljøpolitiske og næringspolitiske sider ved forvaltningsansvaret til Mattilsynet.

Mattilsynet skal drive tilsyn knyttet til etterlevelse av den nye mattloven og bestemmelser gitt med hjemmel i denne lov. I høringsnotatet er det referert til *St. melding 17 (2002-2003) om statlige tilsyn*. FHL legger til grunn at *"kjernen i tilsynsrollen er den konkrete kontrollen av pliktsubjektene etterlevelse av en norm som allerede er fastsatt ved lov, forskrift eller enkeltvedtak, samt reaksjoner ved avvik"* er det som må være grunnlag for en prinsipiell diskusjon om deling av kostnader mellom staten og næringene i forhold til Mattilsynets forvaltning av matpolitikken som på regelverkssiden faller innenfor den nye matlovens virkeområde.

Samsvar mellom FHLs og NHOs synspunkter

FHL er en landsforening tilknyttet NHO. NHO har avgitt egen høringsuttalelse som FHL slutter seg til fullt ut. I det følgende presenteres noen synspunkter som på visse punkter utdyper posisjonene og konklusjonene som er presentert i høringsvaret fra NHO.

AD 7.2 Vurdering av oppgavene i matforvaltningen i forhold til gebyrer og avgifter

Under ovennevnte overskrift er det angitt at *"Vi er av den oppfatning at de oppgavene som er relatert til brukere eller brukergrupper i utgangspunktet bør kunne brukerfinansieres"*. Vi ser av de ulike avsnitt under 7.2 i høringsnotatet at departementene finner at det meste av det som der beskrives kan relateres til brukere eller brukergruppe. Dette er ikke videre originalt så lenge det meste henger sammen også på matområdet jfr. blant annet behovet for en helkjedestrategi både for å sikre trygg mat, redelighet og for å imøtekomme forbrukernes preferanser ved andre aspekter på matområdet.

FHL vil sterkt understreke at å legge forekomsten av slike relasjoner som avgjørende element for at næringene skal dekke statens kostnader fullt ut når det gjelder å sikre borgerne "retten til mat" slik dette fremkommer i menneskerettsloven, er helt uakseptabelt. Et slikt prinsipp vil dessuten være originalt i forhold til statens praksis på andre områder, men også innenfor samme sektor (jfr vann og slam slik dette er kommet til uttrykk i høringsvaret fra NORVAR).

Dersom staten mener at statens forpliktelse til å sikre borgerne "retten til mat" må avgiftsfinansieres, må man ha et avgiftssystem som tydeliggjør dette for forbrukerne. En kostnadsfordeling mellom stat, næring og forbrukere er overhodet ikke luftet i høringsnotatet. Likevel har man forelått en avgift på vann som vil måtte bli en ren forbrukeravgift (se høringsvar fra NORVAR). Hvilke vurderinger har departementene gjort når det gjelder konsekvenser for forbrukerne når det gjelder den avgifts- og gebyrpolitikk som det her legges opp til?

Konkrete kommentarer til ulike elementer omtalt i 7.2

• Utferdigelse av attester, godkjenninger

Det er grunn til å peke på at krav om attester og godkjenninger med mer, i mange tilfeller er tiltak som er iverksatt som ledd i risikohåndtering. Det er derfor litt for enkelt å omtale dette som noe som *"skiller seg fra de øvrige oppgavene i matforvaltningen i den forstand at de har basis i brukers etterspørsel etter tjenester og ikke i de risikovurderinger som gjøres med hensyn til helsemessig trygg mat og matkvalitet"*. Innholdet i sitatet er derfor feil i en del sammenhenger, og konklusjonen om at slike aktiviteter fra mattilsynets side bør finansieres gjennom gebyr blir derfor i beste fall for unyansert.

- **Kartlegging og overvåking**

Vi er enig i at resultater fra kartlegging og overvåking kan fungere som et støtteredskap for å prioritere ulike aktiviteter knyttet til tilsynsfunksjonen. Imidlertid vil vi påpeke at kartlegging og overvåking har hovedformål som går utover tilsyn, men er sentrale i statens forvaltning av helsepolitikken på matsektoren blant annet ved å:

- frembringe kunnskap om risikofaktorer. Dette er viktig i vurdering av risiko og gir grunnlag for utvikling av et adekvat risikohåndtering.
- gi grunnlag for vurdering av om regelverket er adekvat i forhold til å nå målene om helsebeskyttelse (beskyttelsesnivåer).

Eksempler i forhold til kulepunktene kan være Salmonella og TSE. Dessuten kan man inkludere overvåking av plantevernmiddelester i mat i forhold til regelverk om bruk av plantevernmidler.

- **Beredskap**

Behovet for beredskap fremkommer på bakgrunn av helsepolitiske målsettinger (risikohåndtering på overordnet nivå). Det er imidlertid klart at når det gjelder helse hos planter og dyr vil de helsepolitiske mål hovedsakelig være begrunnet i næringspolitiske hensyn. Vi er enig i at oppgaver innenfor beredskap kan relateres til tilsyn slik begrepet er definert tidligere i dette brevet, men dette må sees i forhold hvilke risiki og hva beredskapen er rettet mot. Næringsaktørene pålegges i regelverket å ha beredskap i forhold til å kunne trekke helsefarlige produkter fra markedet. Det er bare i en slik sammenheng at Mattilsynet må føre tilsyn med at beredskapen er på plass.

- **Faglig rådgivning overfor departementene, kommunikasjon og samfunnskontakt**

Vi vil her påpeke at verken departementene eller forbrukerne er omfattet av begrepene brukere/brukergrupper. I tillegg vil det være mye annen kommunikasjons og samfunnskontakt som ikke er rettet mot brukerne, og mye av veiledningen og kommunikasjonen med brukerne vil ikke kunne rubriseres som tilsyn. Mattilsynets aktivitet under denne overskriften faller således utenfor det som er relevant å gebyr-/avgiftsfinansiere.

Finansiering av tilsynets støttefunksjoner

- **Laboratorietjenester**

Dette må kun gjelde en meget begrenset andel av laboratorietjenestene som eventuelt trengs for å gjennomføre tilsyn. Her er det grunn til også å skille klart fra de kostnader som er omtalt under § 24. Generelt er laboratorietjenester kostnader som staten må dekke på andre måter enn ved gebyr-/avgiftsfinansiering blant annet fordi det er næringsaktørene selv som dekker kostnadene for laboratorietjenester som er nødvendig for å sikre og dokumentere at næringsmidlene/innsatsvarene er trygge. Disse kostnadene følger av at det er næringsaktørene som har det fulle ansvar for at varene er trygge og av kravet om gjennomføring av internkontroll. Statens kostnader knyttet til sikring av borgernes rett til trygg mat gjennom å påse at næringsaktørene følger sine forpliktelser, må dekkes på annen måte. Dersom næringsaktørene ikke følger opp sine forpliktelser, er det § 24 som må komme til anvendelse og ikke § 23.

- **Vitenskapskomiteen**

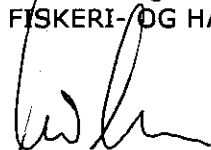
Vitenskapskomiteens virksomhet kan ikke defineres som tilsyn. Vitenskapskomiteen skal beregne risiko i gitte kontekster med tiltak som er i funksjon. I tillegg kan vitenskapskomiteen også få som oppgave å beregne risikoreducerende effekt av foreslåtte tiltak. Vitenskapskomiteen vurderinger vil også ha betydning for politisk diskusjonen om beskyttelsesnivåer, som Mattilsynet skal delta i, men Mattilsynet skal ikke fastsette beskyttelsesnivåer.

- **FoU basert forvaltningsstøtte**

Dette trenger Mattilsynet for å kunne forvalte sitt ansvar på en tilfredsstillende måte fordi det trengs en solid kunnskapsbase i bunnen. FoU basert forvaltningsstøtte er ikke en del av tilsynsfunksjonen, men en nødvendig del for gjennomføring av forvaltningsoppgaver som ikke skal gebyr-/ avgiftsfinansieres.

Med vennlig hilsen

FISKERI- OG HAVBRUKSNÆRINGENS LANDSFORENING

Geir Andreassen
Adm. direktør